

**BUDAPESTI
KÖZÖSSÉGI GYŰLÉS**
2020.SZEPTEMBER

**KLÍMAVÉSZHELYZET VAN
MIT TEGYEN BUDAPEST?**

DemNet

**KÖZÖSSÉGI
GYŰLÉS**

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük a Főpolgármesteri Hivatal munkatársainak a támogatást és közreműködésüket a közösségi gyűlés megvalósításában. Külön köszönet Ámon Adának és Le Mariettának.

Köszönjük a közreműködést és a segítséget a gyűlés szakértőinek, facilitátorainak és önkénteseinek.

Köszönjük a brit Sortition Foundation szakmai támogatását, illetve a közösségi gyűlés mögött álló hazai civil szakmai kezdeményezésben részt vevő szakértők munkáját. Külön köszönet Brett Hennignek, Fodor Márknak és Szelecki Györgynek.

Szerkesztette | Várfi Melinda

A kiadvány egyes fejezeteinek elkészítésében közreműködött

Bart István | Bartos Katus | Bördös Éva | Fodor Márk | Brett Hennig | Miklós Zsófia | Németh Dániel

Fotók | Fülöp Ildikó

A közösségi gyűlés a Sortition Foundation, a European Climate Foundation, és a Fővárosi Önkormányzat támogatásával valósult meg.

DemNet Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány, 2020

DemNet

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	4
A FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT ELŐSZAVA	4
A DEMNET ELŐSZAVA	5
VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	6
KÖZÖSSÉGI DÖNTÉSHOZATAL: MODERN MEGOLDÁS, ÓKORI BÖLCSESSÉG	7
AZ ELSŐ BUDAPESTI KÖZÖSSÉGI GYŰLÉS	9
A KÖZÖSSÉGI GYŰLÉS SZAKASZAI	15
ELSŐ SZAKASZ: ISMERETSZERZÉS (2020. SZEPTEMBER 12-13.)	15
MÁSODIK SZAKASZ: TANÁCSKOZÁS (2020. SZEPTEMBER 26-27.)	19
HARMADIK SZAKASZ: DÖNTÉSHOZATAL (2020. SZEPTEMBER 27.)	21
AZ ELFOGADOTT JAVASLATOK	22
1. PÉNZÜGYI ALAP ÉPÜLETENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSRE	23
2. ZÖLDFELÜLETEK NÖVELÉSE	25
3. AGGLOMERÁCIÓS KÖZLEKEDÉS	27
4. MÉDIA ÉS EDUKÁCIÓS KAMPÁNY	29
5. JÖVŐ UTCÁI	31
6. BELVÁROSI AUTÓFORGALOM KORLÁTOZÁSA ÉS FORGALOMCSILLAPÍTÁS ÖSZTÖNZÉSE	33
7. CSAPADÉKVÍZ-HASZNOSÍTÁS ÉS -VISSZATARTÁS ÖSZTÖNZÉSE	35
8. KLÍMAKÁROSÍTÓ PROJEKTEK LEÁLLÍTÁSA, PROJEKTEK ENGEDÉLYEZÉSÉBEN A KLÍMAVÉDELEM SZEMPONTJAINAK ÉRVÉNYESÍTÉSE	37
VISSZAJELZÉSEK	39
EREDMÉNYEK, AMIKET A SZÁMOK MUTATNAK	39
EREDMÉNYEK A SZÁMOKON TÚL	40
SZERVEZŐI KONKLÚZIÓK	41
FÜGGELÉK	42

A FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT ELŐSZAVA

A klímaváltozás alapvető fenyegetést jelent a jólétre, a társadalmi békére és a jövő generációk életfeltételeire, ezért az új városvezetés egyik első intézkedéseként 2019. novemberében Budapest – sok más európai városhoz hasonlóan – klímavész helyzetet hirdetett. A főváros vezetése nem csak a klímaváltozás ügyének adja meg a kellő figyelmet, abban is határozott álláspontot képviselünk, hogy a budapestiek életében újra mindennapi élménnyé kell válnia a közéleti részvételnek: a politikusok nem hozhatnak döntéseket az érintettek megfelelő bevonása nélkül. Ezzel egy olyan szemléletet képviselünk, amely végre érdemi módon kezeli a világban tapasztalható környezeti változást és a demokrácia válságát is.

2020 nyarán a DemNet Alapítvánnyal együttműködve arra kértük fel a budapestieket, hogy vegyenek részt a Fővárosi Önkormányzat első közösségi gyűlésén, ahol a klímavész helyzet kezelésével kapcsolatos prioritásokat jelölhették ki Budapest számára. A Fővárosi Önkormányzat most először kilépett a jogszabályi megfelelés és a műszaki megoldások keretein belüli gondolkodásból, és aktív együttműködésre kérte fel a budapesti polgárokat.

Nagy örömünkre szolgál, hogy létrejöhett egy valódi együttműködés, amelynek során civilek és az államigazgatás, illetve szakértők és laikusok hozták létre ezt az új minőséget. A budapesti közösségi gyűlés tagjai szakértők segítségével részletesen megismertek a klímaváltozás Budapest számára leglényegesebb vetületeivel, és alakítottak ki egy egységes javaslatcsomagot, amely meghatározó része lesz Budapest közeljövőben kidolgozott klímastratégiájában.

Ezért a munkáért rendkívül hálásak vagyunk a kezdeményezőknél és a közösségi gyűlés résztvevőinek, valamint mindazoknak, akik hozzájárultak ahhoz, hogy ez az esemény megvalósuljon a fővárosi Városházán.

Bátran javasoljuk más önkormányzatok számára is a közösségi gyűlés módszerét helyi és a közösség egészét érintő problémák átbeszélésére, feloldására. A felhalmozott tapasztalatainkat és a hasznos nemzetközi példákat örömmel megosztjuk az érdeklődő magyar településekkel.

Most, hogy a közösségi gyűlés közreadja Budapest számára, melyek a legsürgetőbb teendők a klímavész helyzet enyhítésére, látjuk, hogy még mennyi teendőnk van. Az is egyértelművé vált, hogy jól tájékozott, érdeklődő állampolgárok képesek maguk számára rövid és középtávon akár kényelmetlen intézkedéseket is támogatni, hiszen felismerik, hogy saját hosszú távú érdekeik és gyermekeink jólléte bizonyos kompromisszumokon keresztül ezt diktálja.

Felkérésünk tehát továbbra is áll: arra hívjuk a budapestieket, hogy ismerjék meg a problémákat és a lehetséges válaszokat, és tegyünk együtt az ellenálló, alkalmazkodó főváros megteremtésért. Találjuk meg és alkalmazzuk együtt azokat a megoldásokat, amelyekkel érdemben zöldíthetjük és megóvhatjuk gyönyörű városunkat a mindennapjainkat átíró klímavész helyzetben.

Ámon Ada

Budapest főpolgármesterének klímapolitikáért felelős főtanácsadója

Le Marietta

Budapest főpolgármesterének részvételiségért felelős főtanácsadója

A DEMNET ELŐSZAVA

A demokrácia legnagyobb kihívásai közé tartozik, hogy mit kezdünk a nehezen megoldható, a társadalmunkat gyakran megosztó kérdésekkel, illetve az állampolgárok közéletet érintő, egyre növekvő apát-iájával, és a közbizalom egyre alacsonyabb szintjével.

Az egyre nyilvánvalóbbá váló megosztottság, a gazdasági egyenlőtlenségek, és az állampolgárok és a politikusok között sokak által egyre mélyebbnek érzett szakadék folyamatosan gyengíti a társadalmi kohéziót, miközben talán soha nem volt még ennyire fontos a közös cselekvés – különösen az olyan, csak globálisan megoldható ügyekben, mint amilyen a klímaváltozás.

Itt van az ideje, hogy valóban újratereptsük a közösséghez tartozás érzését, és elkezdjük figyelni egymás szavára.

De vajon kiknek, hogyan, és milyen szempontokat figyelembe véve kellene dönteniük a minket érintő fontosabb kérdésekben? Beleszólhatnak-e a polgárok a "politikusok dolgába"? Hogyan teremthető hiteles fórum a polgárok egymás közötti, és a polgárok és a döntéshozók közötti párbeszédre a közös ügyeink előbbre vitelére?

Világszerte, többek között Magyarországon is több mint 10 éve kísérleteznek kutatók és civil szervezetek azzal, hogy olyan módszert találjanak, amely lehetőséget teremt bizonyos kérdésekben az állampolgárok hatékony bevonására a döntéshozatalba, és amely a minőségi politikai döntések alapját képezheti.

A közösségi gyűlés egy ilyen eszköz lehet. Az ösz-szes, állampolgári részvételre épülő módszer közül a közösségi gyűlések teszik talán leginkább lehetővé a valódi párbeszédet, az együttgondolkodást, és adják a közös döntés érzetét – ráadásul mindez egy olyan folyamatban következik be, ahol a résztvevők maguk is elmélyült, tényekre alapozott ismereteket szereznek az adott témában.

A véletlenszerűen sorsolt, változatos háttérű résztvevőkkel a közösségi gyűlések ráadásul társadalmilag igazságosak is, és segítenek az egyre mélyülő politikai egyenlőtlenségek kiegyenlítésében. A közügyekben való részvételnek ugyanis nem kellene sem anyagi háttértől, sem társadalmi státusztól, sem pedig – a gyakran ezekből fakadó – érdekérvényesítő képességtől függenie.

A Budapest város első hivatalos közösségi gyűlése két dolgot is bebizonyított: a módszertan nemcsak sikeresen alkalmazható Magyarországon is, de még igény is van rá.

A magunk részéről éppen ezért elköteleztettek vagyunk a részvételiség koncepciójának és a közösségi gyűlés módszerének minél szélesebb körben történő elterjesztése mellett. Mert hisszük, hogy a polgárok jobb bevonása a döntéshozatalba a demokrácia minőségi javulása mellett azt is magával hozza, hogy ezt a demokráciát valóban mindannyian magunkénak érezzük.

Bördös Éva
igazgató, DemNet

Brett Hennig
társalapító, Sortition Foundation

2020 szeptemberében a budapesti Városháza falai között gyűlt össze egy véletlenszerűen kiválasztott fővárosi lakosokból álló csoport: Budapest város első hivatalos közösségi gyűlése. A gyűlés tagjainak célja az volt, hogy közösen adjanak választ egy mindannyiunkat érintő kérdésre:

KLÍMAVÉSZHELYZET VAN – MIT TEGYEN BUDAPEST?

A közösségi gyűlésre tízezer véletlenszerűen kiválasztott budapesti lakos kapott meghívót augusztus közepén. A meghívóra válaszoló 333 főből választottunk ki véletlenszerűen ötven főt úgy, hogy ők korra, nemre, végzettségre és lakóhelyre tekintettel tükrözzék Budapest 18 év feletti lakosságát. A gyűlés - a vírushelyzet eredményeképpen - végül 39 fő részvételével valósult meg.

A közösségi gyűlés két hétvégén keresztül, azaz összesen négy napig tartott. Az első hétvége során a résztvevők a klímaváltozás különböző területeinek szakértőit és más érintetteket, aktivistákat hallgattak meg, hogy jobban megértsék a klímaváltozással kapcsolatos tudományos tényeket, és a klímaváltozás életünkre gyakorolt hatásait. A résztvevők az elhangzottakat képzett facilitátorok segítségével, egymással folyamatosan együttműködve, közösen, kisebb csoportokban dolgozták fel.

A második hétvége első napja során az immár háttértudással felvértezett, reprezentatív csoport összesen 21 javaslatot dolgozott ki arra vonatkozóan, hogy Budapest városvezetése hogyan válaszoljon a klímavédelem helyzetére: *milyen* célokat tűzzön ki maga elé a város a klímaváltozás kezelésében, és *hogyan* valósítsa meg azokat. A nap zárásaként a gyűlés tagjai szavazással választották ki az általuk legjobbnak ítélt javaslatokat, melyeket a következő napon részleteiben is megvitatáltak. A gyűlés tagjai végül nyolc javaslat előnyeit és hátrányait mérlegelték, összegyűjtötték a javaslatok-

kal kapcsolatban felmerülő egyéb megfontolásokat, végül pedig szavaztak arról, hogy a közös mérlegelés alapján melyiket milyen mértékben támogatják.

A gyűlés tagjai egy épületenergetikai támogatási program kidolgozását (támogatottság: 97%), a zöldfelületek növelését (94%), és az agglomerációval összehangolt közösségi közlekedés fejlesztésének kérdését (91%) ítélték a három legfontosabb, a Fővárosi Önkormányzat által megvalósítandó feladatoknak. Erős támogatottságot élvezett továbbá egy, a klímaváltozásról szóló médiakampány indítására (90%), illetve a klímabarát kísérleti utcák kialakítására (90%) tett javaslat is, de 80% fölötti támogatottságot tudhattak magukénak a belvárosi autóforgalom korlátozásáról (88%), illetve a csapadékvíz hasznosításáról szóló elképzelések (85%) is. A klímakárosító projektek leállítására, a projektek engedélyezésében a klímavédelem szempontjainak kötelező érvényesítésére vonatkozó javaslat volt a legkevésbé népszerű, de még így is a résztvevők 75% tekintette ezt fontosnak.

A közösségi gyűlés csaknem nyolc hónapon keresztül tartó szakmai, tartalmi és logisztikai előkészítés után, egy hat fős koordinátori csoport, nyolc asztali facilitátor, két vezető szakértő által koordinált tizenegy fős szakértői csoport és több mint húsz önkéntes munkájának köszönhetően valósult meg, a brit Sortition Foundation, a European Climate Fund és a Fővárosi Önkormányzat támogatásával.

KÖZÖSSÉGI DÖNTÉSHOZATAL:

MODERN MEGOLDÁS, ÓKORI BÖLCSESSÉG

A részvételi demokrácia koncepciója nem újkeletű jelenség. Elméletét már az athéni demokrácia korában is ismerték és alkalmazták a gondolkodók és politikusok, a szélesebb körben való elterjedése azonban hosszú ideig váratott magára.

A XX. század végére az ipari forradalomnak, a polgári jogi mozgalmaknak, és az információs-technológia exponenciális fejlődésének köszönhetően a globális jólét átlaga a valaha volt legmagasabb, és a demokratikus berendezkedések megszilárdulásával a részvételiség eszközei is egyre ki- és elterjedtebbé váltak.

Az 1990-es évekre a demokratikus részvételi folyamatokat vizsgáló kutatók és szakértők egy részének érdeklődése az ún. deliberatív eszközök vizsgálata felé is fordult. Ezek a modellek az állampolgárok döntéshozatalba történő bevonására, és egy deliberatív, tanácskozási folyamat eredményeként a polgárok közös bölcsességére alapuló konszenzusok becsatornázására épülnek.

Ezek a deliberatív folyamatok széles körben támogatják a képviseleti demokrácia intézményrendszerét. A valódi közügyek közösségi formálását ráadásul a modern technológiai és módszertani eszközök is egyre inkább lehetővé teszik.

A deliberatív módszerek alkalmazása olyan témákban különösen releváns, melyek sok embert érintenek, és kompromisszumokat és hosszútávú megoldásokat igényelnek. Ilyenek a klímaváltozás elleni küzdelem, vagy a városi szakpolitikákat érintő kérdések, mint amilyen a közlekedés, vagy a közösségi terek használata.

Az elmúlt évek során az akadémikusok, kutatók, politikai döntéshozók és a civil társadalom jóvoltából számos konkrét deliberációra alapuló eszköz lett modellezve, és a gyakorlatban is tesztelve. Az OECD 2020 júniusában publikált elemzése 12 különböző modellt különböztet meg, céljaik, időtartamuk és egyéb paramétereiktől függően.

Ezek közül a közösségi gyűlés az a formátum, amelyik a legtöbb állampolgárt von be, és a leghosszabb edukációs folyamatra épül. Elsősorban a komplex kérdések feldolgozására alkalmas, hiszen elég idő jut a témát körülvevő kérdések mindkét oldalának bemutatására, és a közös döntéshozatali folyamat is lényegesen hosszabb. Ennek elsősorban azért van jelentősége, mert az olyan kérdések kapcsán hozott döntések, amik egyszerre több szakterületet és több generációt érintenek, megérdemlik azt, hogy valóban a társadalom legszélesebb köreiben támogatott konszenzusok és javaslatok születhessenek az események eredményeképpen.

A módszer előnye, hogy könnyen testreszabható, igazodva az adott közösség jellemzőihez, lehetőségeihez, és a kijelölt témához. A nagyfokú rugalmassága mellett azonban a közösségi gyűlések módszertana kötött, hiszen bizonyos alapvető szempontoknak minden esetben érvényesülniük kell.

Alapelvei mentén megfogalmazva, a közösségi gyűlés egy olyan direkt képviseleti fórum, ahol:

- ◀ Az állampolgárok egy reprezentatívan kiválasztott csoportja,
- ◀ Egy, a döntéshozótól független folyamatban, szakértők bevonásával,
- ◀ Deliberáció (tanácskozás és együttgondolkodás) során közös véleményt formál egy előre meghatározott témában,
- ◀ Mely vélemény becsatornázásra kerül a helyi önkormányzati vagy kormányzati döntéshozatali folyamatokba, és amelyre a döntéshozó nyilvánosan reagál.

Ezen alapelvek mentén, de különböző formai keretek között az elmúlt 10 évben több mint 300 alkalommal szerveztek közösségi gyűléseket szerte a világon, többek között Ausztráliában, Dél-Koreában, Japánban, az [Egyesült Államokban](#)¹, az [Egyesült Királyságban](#)², Belgiumban, Franciaországban, és Lengyelországban.

A számos közelmúltbeli esemény közül a budapesti gyűlés szervezése során elsősorban a 2020 júliusában, Emmanuel Macron, Franciaország miniszterelnöke védnökségével, és 150 francia állampolgár részvételével [megvalósult](#)³, illetve az Egyesült Királyságban 2020 januárja és márciusa között megtartott, 108 résztvevős gyűléseket tekintettük különösen figyelemre méltónak és modellértékűnek.

¹ <https://citizenspanel.us/>

² <https://citizensassembly.co.uk/>
<https://www.involve.org.uk/resources/methods/citizens-assembly>

³ <https://www.conventioncitoyennepourleclimat.fr/en/>

AZ ELSŐ BUDAPESTI KÖZÖSSÉGI GYŰLÉS

A nemzetközi kezdeményezésekkel párhuzamosan magyar kutatók és civil szervezetek is évek óta vizsgálják a részvételi demokrácia eszközeit és lehetőségeit. Az elmúlt évtizedekben többen kísérleteztek különböző részvételi módszerekkel, amelyek lehetőséget teremtenek bizonyos kérdésekben az állampolgárok hatékony bevonására a döntéshozatalba, és amelyek a minőségi politikai döntések alapját képezhetik.

2019 tavaszán önkéntesek és civil szervezetek képviselői elindítottak egy új hazai kezdeményezést, amely kifejezetten a közösségi gyűlés magyarországi meghonosítását tűzte ki célul. A kezdeményezést 2020 februárjában a Fővárosi Önkormányzat karolta fel, teret adva a – tudomásuk szerint – első hivatalos budapesti közösségi gyűlésnek klímavédelem témában. A kezdeményező civil hálózatot a DemNet Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány és a brit székhelyű Sortition Foundation közösen koordinálta.

ELŐKÉSZÜLETEK A GYŰLÉSRE

CSOPORTOS ADATSZOLGÁLTATÁS

A közösségi gyűlésre összesen tízezer budapesti lakos kapott névre szóló meghívót. A meghívottak neveit és címeit a Belügyminisztérium lakcímnnyilvántartásából csoportos adatszolgáltatás keretében kérte ki a Fővárosi Önkormányzat.

ADATKEZELÉS

A közösségi gyűlés megrendelője – azaz a Fővárosi Önkormányzat – kapta meg a tízezer címet és nevet a Belügyminisztériumtól, ugyanakkor a résztvevők kiválasztásáért és a velük történő kommunikációért a DemNet felelt. A hatályos adatvédelmi szabályokat betartva egy összetett adatvédelmi protokollt dolgoztunk ki annak érdekében, hogy garantáljuk a potenciális jelentkezők adatainak védelmét.

A KIVÁLASZTÁS MÓDSZERE

A résztvevők véletlenszerű kiválasztása a közösségi gyűlések esetében mára tipikussá vált nemzetközi jó gyakorlatot követve, kétlépcsős véletlenszerű kiválasztás módszerével történt.

ELSŐ LÉPÉS: MEGHÍVÓK KÉZBESÍTÉSE A VÉLETLENSZERŰEN KIVÁLASZTOTT BUDAPESTI LAKOSOK RÉSZÉRE

Összesen tízezer meghívót küldtünk el tízezer véletlenszerűen kiválasztott fővárosi lakosnak. A meghívottak lakcímeit a Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárság bocsátotta rendelkezésünkre a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból reprezentatív módon végzett véletlenszerű kiválasztással oly módon, hogy a kiválasztott tízezer lakos kerület, kor és nem szerint leképezze Budapest 18 év feletti lakosságát.

A meghívottak egy online felületen tudták jelezni részvételi szándékukat. A regisztrációhoz a Fővárosi Önkormányzattól kérhettek segítséget telefonon vagy személyesen az ügyfélszolgálaton. A regisztráció során a jelentkezőknek az elérhetőségükön kívül az iskolai végzettségüket is meg kellett adniuk.

A nemzetközi tapasztalat azt mutatja, hogy a közösségi gyűlésekre regisztrálók aránya jellemzően 3-5% között alakul. A budapesti közösségi gyűlés esetében a két hetes regisztrációs időszak alatt 333 meghívott kapó budapesti regisztrált, ami 3,33%-os regisztrációs arányt jelent. Rajtuk kívül több tucatnyi, a gyűlésről a médiából értesült budapesti is jelezte részvételi szándékát – az ő regisztrációjuk azonban minden esetben elutasításra került.

Megjegyzendő, hogy a Covid-19 világjárvány miatt a rekrutáció a tervezettnél később, augusztus közepén kezdődött, ez pedig valószínűleg csökkentette a válaszadási arányt.

MÁSODIK LÉPÉS: A GYŰLÉS RÉSZTVEVŐINEK RÉTEGZETT VÉLETLENSZERŰ KIVÁLASZTÁSA

A folyamat második lépése során a jelentkezők közül reprezentatív módon végzett véletlenszerű kiválasztással állítottuk össze az ötven résztvevő listáját, akik nem, életkor, végzettség és lakóhely szerint leképezték a főváros 18 év feletti lakosságát.

A kiválasztásnál figyelembe vett demográfiai célszámokat a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) legfrissebb elérhető adatai alapján határoztuk meg (lásd: 1. táblázat). A kiválasztást egy nyílt forráskódú algoritmus segítségével végeztük, melyet a Harvard és a Carnegie Mellon Egyetemek kutatói, Ariel Procaccia és munkatársai fejlesztettek. Az algoritmus fejlesztőinek célja az volt, hogy az "a lehető legméltányosabb" legyen.

A budapesti közösségi gyűlés célzott demográfiai összetétele

KRITÉRIUMOK	CÉL	VÁLASZOLÓK	RÉSZTVEVŐK (EREDETEILEG KIVÁLASZTOTT)	RÉSZTVEVŐK VÉGLEGES
Földrajz (forrás: KSH továbbvezetett népesség adatai 2019 január 1-re)				
Megjegyzés: a reprezentativitás mellett cél volt, hogy minden kerület legalább egy fővel képviseltesse magát.				
1., 5., 6., 22., 23. kerület	1-3% (1-1 fő)	1,2-4,8% (4-16 fő)	2% (1 fő)	0-2,7% (0-1 fő)
2., 7., 8., 9., 10., 12., 15., 16., 17., 19., 20., 21. kerület,	3-5% (2-2 fő)	1,8-8,4% (6-28 fő)	4% (2 fő)	2,7-8,1% (1-3 fő)
4., 14., 18. kerület	5-7% (3-3 fő)	5,1-8,4% (17-28 fő)	6% (3 fő)	2,7-8,1% (1-3 fő)
3., 11., 13. kerület	>7% (4-4 fő)	5,1-6,9% (17-23 fő)	8% (4 fő)	8,1% (3 fő)
Korcsoport (forrás: KSH továbbvezetett népesség adatai 2019 január 1-re)				
Megjegyzés: mivel csak a résztvevők születési évét ismerjük, július 1-ei születési dátummal számolva becsüljük az életkorukat.				
18-29	17.0% (8-9 fő)	20,1% (67 fő)	18% (9 fő)	18,9% (7 fő)
30-44	29.7% (15 fő)	21,3% (71 fő)	30% (15 fő)	29,7% (11 fő)
40-65	29.0% (14-15 fő)	28,5% (95 fő)	28% (14 fő)	32,4% (12 fő)
65+	24.3% (12-13 fő)	30% (100 fő)	24% (12 fő)	18,9% (7 fő)
Nem (forrás: KSH továbbvezetett népesség adatai 2019 január 1-re)				
Nő	54.15% (27 fő)	55% (183 fő)	54% (27 fő)	56,8 (21 fő)
Férfi	45.85% (23 fő)	45% (150 fő)	46% (23 fő)	43,2% (16 fő)
Iskolai végzettség (legmagasabb iskolai végzettség; forrás: KSH 2016-os mikrocenzus adatai)				
Alapfok vagy alacsonyabb	23.4% (11-12 fő)	3,9% (13 fő)	20% (10 fő)	13,5% (5 fő)
Középfok	38.2% (19-20 fő)	41,8% (139 fő)	42% (21 fő)	48,6% (18 fő)
Felsőfok	38.4% (19-20 fő)	54.4% (181 fő)	38% (19 fő)	37,8% (14 fő)

Az iskolai végzettségi szintek meghatározásai:

Alapfok vagy alacsonyabb: nem rendelkezik az alább felsorolt végzettségekkel

Középfok: gimnáziumi vagy szakközépiskolai érettségi

Felsőfok: egyetemi vagy főiskolai diploma

A kiválasztás után az ötven résztvevő-jelölttel a részletek egyeztetése céljából telefonon vettük fel a kapcsolatot. Azok helyére, akik visszamondták a részvételt, a velük azonos vagy közel azonos demográfiai profillal rendelkezők közül választottunk új résztvevőket.

A vírushelyzetre hivatkozva a közösségi gyűlés első hétvégéje előtti utolsó néhány napban számosan vonták vissza részvételi szándékukat, vagy nem jelentek meg a helyszínen. Őket az idő rövidsége miatt már nem állt módunkban másokkal helyettesíteni. A gyűlésen így összesen 39 fő vett részt.

Fontos hangsúlyozni, hogy a csoport demográfiai összetétele, diverzitása végig biztosított volt, így a nehézségek ellenére a közösségi gyűlés egyik kulcsfontosságú eleme, a sokszínű csoport tagjai között zajló informált deliberáció kétségkívül megvalósult, így a közösségi gyűlés e tekintetben elérte célját.

ELLENTÉTELEZÉS

A szervezők a gyűlés résztvevőinek fejenként 40.000 forintnyi juttatást biztosítottak készpénzben annak elismeréséül, hogy komoly figyelmet, munkát és két teljes hétvégéjüket áldozták a közösségi gyűlésre.

A KÖZÖSSÉGI GYŰLÉS KÖZREMŰKÖDŐI

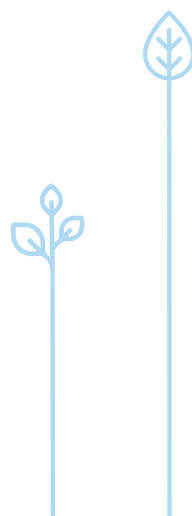
A csaknem nyolc hónapon keresztül tartó szakmai, tartalmi és logisztikai előkészítés után, számtalan közreműködő, facilitátorok, szakértők és több mint húsz önkéntes munkájának köszönhetően két hétvégén, 2020. szeptember 16-17-én és 26-27-én valósult meg az első budapesti közösségi gyűlés, ahol a résztvevők összesen mintegy 28 órán keresztül tanultak, tanácskoztak és döntöttek a gyűlés által feltett kérdésről: klímavészhelyzet van – mit tegyen Budapest?

FACILITÁCIÓ

A közösségi gyűlés vezető facilitátorai Várfi Melinda (SocialFokus) és Miklós Zsófia (DemNet) voltak. Velük összesen nyolc képzett, független asztali facilitátor dolgozott azon, hogy a munka eredményesen, és az előre eltervezett folyamat szerint haladjon.

A két vezető facilitátor, a folyamat döntéshozótól független, a közösségi gyűlés módszertanát jól ismerő, szakmailag felkészült koordinátorai a közösségi gyűlés folyamatának megtervezéséért, a gyűlések módszertanilag megfelelő megszervezéséért és lebonyolításáért, a gyűlésen felszólaló szakértők és érdekcsoportok vezető szakértőkkel közösen történő kiválasztásáért, koordinációjáért, a gyűlés pontos programjának kialakításáért és a gyűlés napjainak levezetéséért feleltek.

Az asztali és vezető facilitátorok további fontos feladata volt, hogy figyelembe vegyék a résztvevők felmerülő igényeit, hogy tartsák az időkereteket, biztosítsák a konstruktív deliberáció kereteit, és azt, hogy a részvételi folyamat egy jó élmény legyen az abban részt vevők számára.

SZAKÉRTŐK

A közösségi gyűlés szakmai programjáért két vezető szakértő, Bart István (Klímastratégia 2050 Intézet) és Honti Márk (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, MTA-BME Vízgazdálkodási Kutatócsoport) felelt.

A két vezető szakértő a gyűlésen tárgyalt téma elismert szakértői, rálátással rendelkeznek a teljes témakör-ről mind mitigációs, mind adaptációs szempontból, tudják, kik az egyes részterületek szakértői, és elkötelezettek az objektív, teljeskörű információmegosztás mellett.

A vezető szakértők a vezető facilitátorokkal együttműködésben állították össze a gyűlés szakmai programját, koordinálták a gyűlésen felszólaló szakértők és érdekcsoportok munkáját, részt vettek a gyűlés programjának kialakításában, ezen kívül jelen voltak a gyűlés napjain, ahol hozzájárultak a gyűlés alatt felmerülő szakmai kérdések megvilágításához.

Annak érdekében, hogy lényeges szempontok és javaslatok ne maradjanak megfontolás nélkül, nyílt felhívást tettünk közzé augusztus elején, hogy a témában érdekelt szervezetek és szakértők jelezhessék, ha szeretnék a közösségi gyűlés tudomására hozni meglátásaikat és elképzeléseiket. A felhívásra jelentkező szervezetek képviselői a gyűlés első szakaszában, előadás vagy szakértői panelbeszélgetés keretében ismertették álláspontjaikat.

A két nap során a résztvevők összesen tizenkét szakértő és aktivista előadásait hallgatták meg klímavédelem témában mind városi mitigációs és adaptációs (kibocsátás-csökkentési és alkalmazkodási) szempontból.

A gyűlésen elhangzott összes előadás elérhető a Fővárosi Önkormányzat valamint a DemNet Youtube-csatornáján, továbbá a <https://kozossegygyules.demnet.hu/> és a <https://www.kozossegygyules.hu/> oldalakon.

MEGFIGYELŐK ÉS SAJTÓ

A közösségi gyűlés első napjának délelőtti sajtónyilvános volt, ezen kívül az első hétféle mindkét napján volt lehetőség megfigyelői részvételre. A megfigyelők a közösségi gyűlés módszere iránt érdeklődő, jellemzően tudományos intézmények munkatársai, kutatók, illetve más önkormányzatok képviselői, munkatársai voltak. A sajtó munkatársainak és a megfigyelőknek nem volt lehetőségük belehallgatni az egyes asztalok munkájába, elkerülve ezzel az esetleges fennakadás vagy a befolyásolás lehetőségét; a felmerült kérdéseikre a gyűlés szervezőitől kaptak tájékoztatást.

A KÖZÖSSÉGI GYŰLÉS SZAKASZAI

ELSŐ SZAKASZ: ISMERETSZERZÉS (2020. SZEPTEMBER 12-13.)

A közösségi gyűlést Karácsony Gergely, Budapest főpolgármestere, Kerpel-Fronius Gábor, részvételiségért felelős főpolgármester-helyettes, és Dorosz Dávid, klímaügyekért felelős főpolgármester-helyettes nyitotta meg a Városháza udvarán.

“Az ügy, amiről beszélünk, és az eszköz, amit használunk a lehető legkomolyabb. Az ügy, az a klímaváltozás, amiről rengeteget hallunk és beszélünk, de talán még mindig nem értjük pontosan, hogy milyen mértékben jelent ez veszélyt ránk nézve és a következő generációkra nézve. Az eszköz, amit használunk, pedig a demokrácia.”

| Karácsony Gergely |

“Itt most egy speciális dolgot csinálunk. Nagyon nagy komplexitású kérdésről fogunk most beszélgetni: arról, hogy mit kezdjünk a klímaváltozással úgy általában, és hogyan tudjuk ennek a hatásait itt Budapesten csökkenteni. A szakértőknek is van erről véleménye, de nagyon fontos, hogy megpróbáljuk erről a budapesti embereknek a véleményét is megismerni.”

| Kerpel-Fronius Gábor |

“Nagyon sokszor, amikor klímakatasztrófáról beszélünk, azt gondoljuk, hogy ez csak a jegesmedvékről szól. Pedig ez már ma itt Budapesten is nagyon sokunkat érint. A halálozások száma a nyári hőhullámok alatt jelentősen megnövekszik. Vagy gondoljunk arra, hogy a villámárvizek milyen konkrét problémákat tudnak okozni. Éppen ezért nagyon fontos, hogy Budapest egy olyan város legyen, ahol közösen gondolkodunk erről.”

| Dorosz Dávid |

A köszöntő beszédek után elkezdődött a közösségi gyűlés első szakasza: az ismeretszerzés.

Ebben a szakaszban a gyűlés résztvevői szakértők segítségével igyekeztek minél mélyebben megérteni, hogy milyen következményekkel jár, és kihívásokat jelent a klímaváltozás a városban élőkre, és milyen eszközeink lehetnek a védekezésre.

A hétféje során a vezető szakértők aktív közreműködésével feldolgozott témák, azok alterületei és előadói a következők voltak:

1. MI A KLÍMAVÁLTOZÁS?

Légköri folyamatok és összefüggésük a kibocsátásokkal, a változások dinamikája, időtávlatok, érintettség és érzékenység globális/európai/hazai léptéken, bizonytalanságok

Előadó / **Bart István**, ügyvezető, *Klímastratégia 2050 Intézet*

2. LAKOSSÁGI ENERGIAFELHASZNÁLÁS, KIBOCSÁTÁSCSÖKKENTÉSI LEHETŐSÉGEK

Lakossági energiafelhasználás, levegőszennyezés, kibocsátás-csökkentési lehetőségek, fűtés, légkondicionálás, megújuló energiák használata

Előadó / **Koritár Zsuzsanna**, ügyvezető, *Magyar Energiahatékonysági Intézet*

3. KÖZLEKEDÉS ÉS KLÍMA

A közlekedés súlya az üvegházhatású gázok kibocsátásában, csökkentési lehetőségek, fejlesztési irányok: tömegközlekedés, kerékpározás, parkolás, útdíj

Előadó / **Édes Balázs**, közlekedésgazdász, *BKK felügyelőbizottság elnöke*

4. TISZTA LEVEGŐVEL AZ EGÉSZSÉGÜNK ÉS AZ ÉGHAJLAT VÉDELMEÉRT

A levegőszennyezés okai, a budapesti levegőszennyezés egészségügyi hatásai

Előadó / **Lukács András**, elnök, *Levegő Munkacsoport*

5. FENNTARTHATÓ TELEPÜLÉSI CSAPADÉKVÍZ-GAZDÁLKODÁS

Városi környezeti problémák, vízforgalom, minta-megoldások: adaptív, reziliens, és robusztus városi infrastruktúra, technológiai lyukak

Előadó / **Dr. Buzás Kálmán**, címzetes egyetemi tanár, *BME Vízi Közmű és Környezetmérnöki Tanszék*

6. Zöld és burkolt felületek hatása a mikroklimára

Minta-megoldások

Előadó / **Beleznay Éva**, vezető fenntarthatósági tanácsadó, *Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete*

7. Társadalmi adaptáció

A budapesti népesség alakulása, időjárás eredetű katasztrófák kezelése, bizonytalanság-menedzsment, gazdasági hatások, turizmus az éghajlatváltozás kölcsönhatása párhuzamos társadalmi folyamatokkal.

Előadó / **Vigh Péter**, projektmenedzser, Másfélfok

8. Budapesti jövőképek – kerekasztal

Résztevők /

Feig Emma, Fridays for Future Magyarország

Halász Áron, Magyar Kerékpárosklub

Komáromy Gergő, Animal Rebellion Hungary

Kovács Bence, Magyar Természetvédők Szövetsége

Az előadásokat követően a résztvevők csoportmunkában dolgoztak fel minden előadást, majd kérdéseket tettek fel az előadóknak. Az asztalfacilitátorok az előadók számára feltett tisztázó kérdések kialakításának munkafolyamatát támogatták. A demográfiailag diverz asztaloknál a facilitátorok segítettek konszenzusra jutni, hiszen mindegyik asztal előadásenként csak két kérdést tehetett fel a szakértők számára. Azokra a kérdésekre, amelyekre a helyszínen nem jutott idő, a gyűlés tagjai írásban kaptak választ az első hétvégét követően.

Melyik éri meg jobban: a felújítás vagy a bontás és új építése?

Társasházaknál mennyire megoldható a hőszivattyús megoldás?

Környezetkímélőbb-e az éjszakai áruszállítás, rakodás?

Hogyan lehetne a közlekedés biztonságát a biciklisek és autósok szempontjait egyformában figyelembe véve kezelni?

Mit csinálnak jól azok a városok, ahol kevés a dugó?

Egy főre hány fának kell jutnia?

Hogyan tudná Budapest hasznosítani a megnövekedett esővíz mennyiséget?

A lapostetők vizét hogy lehet felhasználni?

A résztvevőknek a közösségi gyűlés első hétvégéjének végén azt is lehetőségük volt jelezni, hogy mely szakterületről van még szükségük további információra, és kik azok a szakértők, akiket szeretnének még meghallgatni az adott témában.

A legtöbb résztvevő Bardóczi Sándort, Budapest fő-tájépisítészt nevezte meg, és Budapest zöldfelületekkel kapcsolatos terveiről hallott volna többet. Több, a Fővárosi Önkormányzat működésére és más klíma-vevédelemmel kapcsolatos terveire vonatkozó kérdés is megfogalmazódott. Ennek kapcsán a gyűlés tagjai egy olyan önkormányzati munkatárs meghallgatását kérték, aki ezekre érdemben tud válaszolni.

A szervezők mindent megtettek annak érdekében, hogy a résztvevők igényeit teljesítsék. Bardóczi Sándor azonban nem tudta vállalni a megjelenést a gyűlés második hétvégéjén, így helyette munkatársa, Gadó György adott tájékoztatást a gyűlés tagjainak a felmerült kérdésekről szeptember 26-án, a közösségi gyűlés harmadik napján, videóüzenetben. Őt Ámon Ada, a Főpolgármester klímaügyi főtanácsadója követte, aki egyben a fennmaradó kérdésekre is válaszolt.

MÁSODIK SZAKASZ: TANÁCSKOZÁS (2020. SZEPTEMBER 26-27.)

A közösségi gyűlés második hétvégjének célja nyolc, klímaválsággal kapcsolatos intézkedési javaslat kidolgozása volt. Az előző hétvégéhez hasonlóan a jelenlevők random szelekció szerint ültek az asztalukhoz és – a vírushelyzetre is tekintettel - végig ugyanazokkal az asztaltársakkal töltötték a hétvégét.

A folyamat következő lépéseként az egyes asztalok kreatív ötletelési módszertanokkal álmodták meg a jövő Budapestjét: azt a várost, ahol 2050-ben szeretnének élni. Feladatuk volt, hogy kiemeljék három fő tulajdonságát a megálmodott városnak, melyeket témakörre alakítottak aszerint, hogy milyen intézkedések szükségesek a megvalósulásukhoz.

Ezek a témakörök adták az alapot az asztalonkénti három javaslat megfogalmazásához. A délután folyamán három ötletelési körben volt lehetőség a javaslatok pontos kidolgozására. Fontos szempont volt, hogy az ötletek egymásra épüljenek, és minden jelenlevő észrevétele és felvetése megfontolásra kerüljön az asztaltársak által. Az ötletek kialakításakor lényegi szempont volt, hogy az intézkedés milyen hatással lenne a szén-dioxid-kibocsátásra vagy mennyiben segíti a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást. A javaslatok finomításában az asztalokhoz érkező vezető szakértők voltak a résztvevők segítségére. A facilitátorok feladata az volt, hogy az "igen, de" attitűd helyett az "igen, és" hozzáállást erősítsék az asztaloknál, így a nap végén három olyan javaslatot prezentálhatott minden asztal, amely mind az ott ülő 5-6 ember támogatását élvezte.

AZ ELSŐ NAP VÉGÉN JAVASOLT 21 JAVASLAT

A hét munkacsoport összesen 21 javaslatot fogalmazott meg, melyet rövid prezentációval mutattak be a többi jelenlévőknek:

1. Az összes környezeti szempontból káros, helytelen projekt azonnali leállítás, és azok felülvizsgálatára független, szakértői szervezet létrehozása. Minden projektben kapjon szerepet a klímatudatosság.
2. Belvárosi autóforgalom korlátozása.
3. Esővíz-hasznosítás lakóépületekben és környezetükben a Főváros támogatásával.
4. Vissza nem térítendő támogatásos pályázat kiírása a lakóházak energetikai korszerűsítésére, ahol a beruházások előkészítéséhez műszaki támogatást is biztosítanak.
5. Célzott kommunikáció a klímavédelemről, a kulcsszereplők (civil szervezetek, oktatási intézmények, üzleti vállalkozások) bevonásával.
6. Gyerekek edukációja elméleti és gyakorlati síkon a klímaváltozással kapcsolatban: klímakönyvek, klímepark iskolákban, klíma-élménypark létrehozása.
7. Adottságoknak megfelelő kert tanácsadás, szakmai és pénzügyi támogatás (növényosztás, próbacsomag) lakóközösségeknek.

8. Dinamikus (távolság-és időarányos) tarifák a tömegközlekedésben.
9. Összehangolt tömegközlekedési hálózat kiépítése az agglomerációban, P+R parkolók létesítése és használatának vonzóvá tétele, P+R ráhordó járatok bevezetése és kibővítése. A Budapestet és az agglomerációt lefedő egységes jegy- és bérletrendszer létrehozása.
10. Olyan kerékpárutak kialakítása, amelyek összekötik a fő csomópontokat. Ezen tervek jobb kommunikációja, folyamatos felgyorsítása 2022-re.
11. Zöldfelületek növelése úgy, hogy az utak menti sávokat, tereket füvesítjük, fásítjuk, őshonos vagy nem invazív fajtákkal.
12. A társasházi felújítási programok önkormányzati támogatása gépek kölcsönzésével, szakember és építőanyag szervezésével, a lakók bevonásával.
13. „Budapest tesz a klímaválság ellen” kampány. A kampány tájékoztasson a klímaválságról, annak hatásairól, és a lehetséges intézkedésekről.
14. A nagykorúton belül - az elektromos járművek kivételével - csak külön behajtási engedéllyel lehessen gépjárművel behajtani.
15. Zöld társasház kampány. 30%-os vissza nem térítendő pályázati támogatás a társasházi energiahatékonyság növeléséhez, korszerűsítéséhez.
16. Legyen egy átfogó médiakampány, amely informálja az embereket a jelen helyzetről, és hogy milyen változtatásokat tudnak tenni a pozitívabb jövőért mind egyénileg, mind közösségileg meglévő (akár fővárosi tulajdonban lévő) reklámfelületek felhasználásával (pl.: BKK), művészek bevonásával.
17. Arányos, teljesítmény, súly, illetve kibocsátás alapján skálázott kategorizálás és szabályozás az autóforgalomban.
18. Zöld kötvények kibocsátása a Főváros által - az így kapott pénzeket csak klímatudatos, illetve környezetbarát beruházásokra lehet fordítani
19. Belső égésű járművek fokozatos kitiltása 2030-ig a Hungária körúton belül környezetvédelmi besorolás és teljesítmény szerint.
20. A belvárosi zöldterület növelése oly módon, hogy parkolóhelyeket szüntetünk meg. Emellett támogatjuk az autómegosztást illetve a telekocsizást (pl. buszsáv-használati engedéllyel).
21. Jövő utcáinak létrehozása: teszt-utcák megvalósítása különböző városrészekben.

A nap végén a résztvevők plenárisan értékelték a javaslatokat. Az értékelést követően a legnagyobb támogatást élvező 11 javaslatot a vezető szakértők – a javaslatok eredeti tartalmát hűen meghagyva - szerkesztették, és az egymáshoz hasonló javaslatokat összevonták oly módon, hogy nyolc koherens javaslatot kapjunk. Ezeket a javaslatokat a résztvevők a következő napon, a gyűlés utolsó napján részletesebb vizsgálat alá vették és tételesen kidolgozták. Ez a nyolc javaslat képezte a gyűlés végén elfogadott javaslatcsomag alapját.

HARMADIK SZAKASZ: DÖNTÉSHOZATAL (2020. SZEPTEMBER 27.)

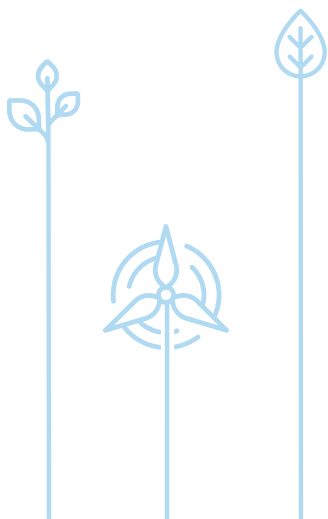
A gyűlés utolsó napján, az előző napon megsza-
vazott nyolc javaslat részletes kidolgozására ke-
rült sor. A javaslatok kidolgozásakor a résztvevők
pontosan meghatározták a javaslatok elérni kívánt
céljait, mérlegelték az egyes felvetések előnyeit
és hátrányait, és számba vették a megvalósítás so-
rán esetlegesen felmerülő és figyelembe veendő
egyéb szempontokat is.

A vasárnapi megnyitó után egy, a korábbi napok-
tól eltérő módszert alkalmazva biztosítottuk, hogy
minden résztvevő véleményt formálhasson, és
hozzászólhasson az összes javaslatához. Minden
asztalfacilitátor kapott egy javaslatot, melyet a nap
folyamán végigvitt az összes asztalon. A facilitáto-
rok nyolc kör alatt az összes csoport elé tárták az
addig megfogalmazott javaslatot, és arra kérték a
jelenlévőket, hogy egészítsék ki a számukra fontos

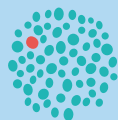
részletekkel, mellette és ellene szóló érvekkel, va-
lamint a megfontolandó tényezőkkel. A 8x30 perc-
nyi asztalbeszélgetés lehetőséget adott arra, hogy
a lehető legtöbb szempont visszatükröződjön a
deliberáció során, és így a későbbiekben a városve-
zetés számára átadandó javaslatcsomagban is.

A folyamat lezárásaként a résztvevők prioritáltak:
értékelték a javaslatokat, így kialakítva a gyűlés által
megfogalmazott javaslatcsomag végleges formáját.

Végezetül a gyűlés tagjai értékelték a két hétféve
alatt elvégzett munkát, amelynek keretében azt is
megosztották egymással, hogy a közösségi gyűlés
folyamata során mit tanultak magukról, egymásról
és Budapestről.

AZ ELFOGADOTT JAVASLATOK

DemNet

1. JAVASLAT - TÁMOGATOTTSÁG 97%

PÉNZÜGYI ALAP ÉPÜLETENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSRE

JAVASLAT LEÍRÁSA

A lakóházak energetikai korszerűsítésére jöjjön létre egy pénzügyi alap, amely legalább 30%-os vissza nem térítendő támogatást, valamint 0%-os hitelt biztosít (ez utóbbit esetleg partnerintézmények útján). A Főváros emellé hozzon létre egy szakértői, tanácsadói irodát, amely az ingyenes felmérést, tanácsadást és számítást végezné a tervezett korszerűsítésről.

CÉLOK

Az épületek energiahatékonyságának javítása, valamint megújuló energiatermelésük ösztönzése azért, hogy csökkenjen az üvegházgáz-kibocsátás, javuljon a levegőminőség, komfortosabbak, értékesebbek legyenek a lakások és csökkenjen a rezsijük.

ESZKÖZÖK

Vissza nem térítendő támogatások, kedvezményes hitelek, projektfejlesztési támogatás, tanácsadás, megbízható vállalkozók listája, a felújított házakat oklevéllel, táblával lehetne elismerni.

+ ELŐNYÖK

- + Jelentős CO₂ kibocsátáscsökkentést eredményez.
- + Jelentősen csökkenti a rezsiköltséget, és az így megtakarított összeg hiteltörlesztésre is fordítható.
- + Növeli az ingatlan komfortszintjét és piaci értékét.
- + A városi megújulóenergia-termelés javítja az ellátásbiztonságot.
- + Az ingyen elérhető független szakértő bevonása növeli a bizalmat, mérsékli a hibalehetőségeket, és segíti a társasházakat abban, hogy belevágjanak a korszerűsítésbe.
- + Az energetikai beruházások fellendülése segíti az építőipari foglalkoztatást és piacot teremt a hazai építőanyag-iparnak.
- + Növeli a klímaturatosságot.

- HÁTRÁNYOK

- A felújítások igen költségesek, viszonylag lassan térülnek meg, és támogatással kombinált kamatmentes hitel mellett is jelentősen megterhelik majd a lakók egy részét.
- A felújítás sok kényelmetlenséggel jár.
- Bizonyos családiház-tulajdonos kevésbé hitelképesek mint a társasházak, ami nehezítheti a hitelfelvételt. Ráadásul a felújítás fajlagos költsége is magasabb.
- A társasházak esetében gyakran nehézkes megállapodni abban, hogy belevágjanak-e a korszerűsítésbe, és ha igen, akkor milyenbe (pl. tetőfelújításba vagy fűtéskorszerűsítésbe, stb.).
- Fennáll a korrupció veszélye (pl. közös képviselők visszaélése, vagy ilyen horderejű programoknál az alapananyagár és munkadíjak hirtelen megemelkedése).
- Nem biztos, hogy van elég megfelelő szakember a piacon egy nagyarányú felújítási programhoz, fennáll a veszélye, hogy sokan szakképzettség és tapasztalat nélkül vállalnak majd el ilyen munkákat.
- A szakmai tanácsadás, felmérés városi léptékben nagyon munkaigényes és drága.
- Nem egyértelmű, hogy honnan lesz erre forrás, hiszen az EU-s források egyelőre nem, vagy csak korlátozottan elérhetők Budapesten.
- A magas ÁFA sokakat arra ösztönöz, hogy inkább feketén végezzék el a munkát, ami aztán megnehezíti a garancia érvényesítését és egyben csökkenti a hitelek és támogatások vonzerejét, hiszen ilyen esetben mindent legálisan kell csinálni, ezért jó lenne az építőanyag ÁFÁ-ját lecsökkenteni.

EGYÉB MEGOLDÁSOK

- ▶ A támogatott beruházásokat úgy kell sorba rendezni, hogy az egymást követő beruházások egy komplex folyamattá álljanak össze, és ne akadályozzák egymást (pl. a napelemet ne a lapostető szigetelése előtt tegyük fel).
- ▶ Lehetséges önkormányzati kivitelező cég vagy önkormányzati ESCO-cég létrehozása, az árfelhajtó hatás megelőzésére.
- ▶ Fontos, hogy a kezdeti tanácsadás és tervezés, projekt-előkészítés ingyenes legyen, hiszen ilyesmire még kevésbé hajlandóak költeni az emberek, mint magára a beruházásra.
- ▶ A jelenlegi kedvezményes hitelpályázatok adminisztrációja nagyon nehézkes, fontos volna ezt elkerülni vagy az önkormányzatnak támogatni a jövőben.
- ▶ Fontos a lehetőségek alapos és széleskörű kommunikációja: a legtöbb embernek a most elérhető lehetőségekről sincs tudomása.
- ▶ Fontos, hogy a vissza nem térítendő támogatások ne löketszerűen nyiljanak meg, majd fogyjanak el, hanem folyamatosan elérhetőek legyenek.
- ▶ Megfontolandó az alapanyagok központi beszerzése, az árakat csökkentendő, valamint a főváros létrehozhatna egy listát a megbízható és ajánlott kivitelezőkről is, illetve az ajánlott alapanyagokról.
- ▶ Megfontolandó a támogatandó beruházások köre is: pl. támogassunk-e csak napelem-telepítést, avagy ez csak egy komplex beruházásban valósulhat meg; támogassuk-e a távhőre való rákapcsolódást? Támogassuk-e a házak zöldfelületeinek növelését is?
- ▶ A támogatások odaítélésénél azokat a pályázatokat kell előnyben részesíteni, amelyek a legnagyobb megtakarítást érik el; illetve a támogatás feltétele lehetne egy bizonyos szintű megtakarítás elérése.
- ▶ A támogatási rendszert úgy célszerű kalibrálni, hogy a felújítás nyomán azonnali rezsimegtakarítást érzjenek el a lakók.
- ▶ Jó lenne fővárosi szinten 2030-ra felújítási célszámokat meghatározni.

DemNet

KÖZÖSSÉGI
GYŰLÉS

2. JAVASLAT - TÁMOGATOTTSÁG 94%

ZÖLDFELÜLETEK NÖVELÉSE

JAVASLAT LEÍRÁSA

Zöldfelületek növelése úgy, hogy az utak menti sávokat, tereket füvesítjük, fásítjuk, őshonos vagy nem invazív fajtákkal. Növeljük a belvárosi zöldterületet azzal, hogy kompenzáció mellett a parkolóhelyeket csökkentjük.

ESZKÖZÖK

Parkolóhelyek zöldfelületté alakítása, faültetés, zöldfelületek növelése, zöld falak és zöld tetők kialakítása, belső udvarok zöldítése, zajvédő falak zöldítése, zöldítés a villamossínek között, futónövények a házfalakon, dézsák és virágládák (a falakra akasztva is), az utak közlekedésre nem használt részeinek zöldítése, buszmegállók befuttatása pl. borostyánnal. A parkolás díjkötelessé tételével a parkolási igények visszafogása.

+ ELŐNYÖK

- + A zöldfelületek hűsítik az utcákat, azok a nyári forróságban is használhatók lesznek.
- + A zöldfelületek csökkentik a zajt, a port és segítenek megtartani a csapadékvizet.
- + A zöldfelületek madaraknak, egyéb állatoknak adnak életteret.
- + Egészségesebb, élhetőbb város.
- + Ingatlanok értéke nő – a jól karbantartott környékekre a lakók és az arra járók is jobban ügyelnek.
- + A kerékpárra, tömegközlekedésre átkerült forgalom csökkenti a parkolóhelyek iránti igényt, a parkolóhelyek felszabadulnak, és zöldíthetők, a parkolóhelyek csökkenésével csökken a forgalom is.
- + Az elhanyagolt területek jobban ki lesznek használva.
- + A zöldített zajvédő falak sokkal szebbek, mint zöldítés nélkül.
- + Az utak közelébe telepített zöld növeli a közlekedésbiztonságot.
- + A zöld falak nagyon hasznosak és szinte semmi helyet nem foglalnak.

CÉLOK

A városi túlmelegedés elleni védekezés, jobb csapadék-víz-elvezetés, üvegházgázok megkötése, élhetőbb lakó-környezet (zajvédelem, por megkötése).

- HÁTRÁNYOK

- A parkolóhelyek elvétele várhatóan nem lesz túl népszerű a lakók körében, illetve a megmaradt helyeken zsúfoltságot okoz majd.
- A zöldterületek gyakran vonzzák a hajléktalanokat, ami ronthatja a környék megítélését.
- A zöldfelületeknek jelentős a karbantartási igénye, irtani kell a gázt, összeszedni a szemetet stb. A zöld falak karbantartása nem minden esetben egyszerű.
- A fa kinövő gyökere tönkretetheti az útburkolatot.
- Ha jól sikerült a zöldítés, az megemeli a bérleti díjakat a környéken.
- A több zöld vonzza a nem kívánt állatokat is: rovarok, darazsak, galambok, stb.
- A zöldített síneket nem tudnák használni a mentők, tűzoltók.

EGYÉB MEGOLDÁSOK

- ◀ A lakosság bevonásával, választási lehetőségek megteremtésével csökkenteni lehet az esetleges ellenállást.
- ◀ A kizárólag a helyben lakók számára fenntartott parkolóhelyek kialakításával növelhető az intézkedések támogatottsága.
- ◀ Kérdés, hogy a sűrűn beépített, leaszfaltozott, közművesített környezetben hogyan lehet újabb fákat elhelyezni?
- ◀ A zöldítés mellett forgalomcsillapításra, tehermentesítésre is szükség van.
- ◀ Az új építések zöldítési előírásai szigoríthatók, nagyobb zöldfelületi arányt előírva, ideértve a zöld falakat, zöld tetőket is, illetve fontos arra ügyelni, hogy a zöldfelületek ne váljanak parkolókká. Fontos, hogy a jóváhagyott tervektől való eltérést is szankcionáljuk.
- ◀ Nem kell egyszerre mindenhol (minden kerületben) ugyanazt csinálni, kicsiben is ki lehet próbálni. Mintaterületeken bemutathatók lennének a lehetséges zöldítési megoldások. Zöld falak tekintetében az önkormányzat mutathatna jó példát.
- ◀ Meg kell vizsgálni, hogy van-e mód alternatív parkolóhelyek biztosítására (garázsok, parkolóházak, foghíj-telkek).
- ◀ Fontos, hogy az új zöldfelületeket fizikai akadályokkal kell védeni a ráparkolás ellen.
- ◀ Önkéntesek, illetve az adott kisebb zöldterületek környékén lakók bevonhatók a zöldítésbe, illetve a terület gondozásába (pl.: járdasziget örökbefogadása).
- ◀ A zöldítés népszerűsítéséhez médiakampány szükséges, ennek keretében a sikeresen zöldítő társasházak például jutalmazhatók dísz táblával. Nem csak utcáfrontokra kell gondolni, a társasházaknak nagyobb hatása lehet az udvarok zöldítésében.
- ◀ A zöldfelületeket megsértők (odaparkolók, szemetelők) megbüntetésére, szigorúbb ellenőrzésre van szükség.
- ◀ A kerületi önkormányzatok törekedhetnek arra, hogy ne adjanak ki több parkolási engedélyt, mint ahány parkolóhely van a kerületben.
- ◀ A zöldítés során különféle fajokkal kell kísérletezni, kideríteni, hogy melyek maradnak meg az adott helyen és viszonyok között.

DemNet

KÖZÖSSÉGI
GYŰLÉS

3. JAVASLAT - TÁMOGATOTTSÁG 91%

AGGLOMERÁCIÓS KÖZLEKEDÉS

JAVASLAT LEÍRÁSA

A budapesti agglomeráció közösségi közlekedésének fejlesztése az egységes bérletrendszer, a telekocsizás, a buszsávok, a viszonylatok fejlesztése és összehangolása, a P+R és B+R parkolók, valamint munkáltatói mobilitási programok segítségével.

ESZKÖZÖK

Egységes bérletrendszer, használatarányos jegyrendszer, a BKV, a Volán és a MÁV járatainak összehangolása, P+R parkolók létesítése és az azok használatát ösztönző kedvezményrendszer, valamint P+R ráhordó gyors buszjáratok kialakítása, kerékpáros B+R parkolók létrehozása, buszsávok kialakítása, munkáltatói mobilitási programok (utazásszervezés, nem autóval járók támogatása), buszsávhasználati kedvezmények az olyan autók számára, amelyekben többen utaznak, telekocsi-használat segítése mobilos útitárskereső és fizetéskezelő appal, behajtási díj Budapestre a nem itt lakóknak.

+ ELŐNYÖK

- + Egy egységes bérlettel olcsóbb és egyszerűbb lesz a közösségi közlekedés használata az agglomerációban élőknek.
- + A nagyobb számban elérhető P+R parkolókkal reális lehetőséggé válik, hogy az ingázók az útjuknak csak egy részét tegyék meg autóval.
- + A használatarányos jegyrendszerrel igazságosabb lesz a viteldíjak eloszlása.
- + A jobb agglomerációs közösségi közlekedés csökkenti a peremkerületek átmenő forgalmát, és tehermentesíti Budapest főútjait, csökkenti a dugókat.
- + A telekocsik buszsávhasználatára vonzóbbá teszi ezt a közlekedési formát, és javítja a buszsávok kihasználtságát.

CÉLOK

Az agglomerációs közösségi közlekedés színvonalának javítása annak érdekében, hogy csökkenthető legyen a Budapestre naponta ingázó gépjárművek száma, és így javuljon a város levegőminősége, mérséklődjön a zaj, jobb legyen a közlekedésbiztonság és csökkenjen a közlekedési eredetű üvegházgázok kibocsátása.

- HÁTRÁNYOK

- A használatarányos jegyek egyes viszonylatokban a jelenleginél is drágábbá tehetik a közösségi közlekedést.
- A cégautó-használók nem maguk fizetik az autóhasználat költségeit, így anyagi ösztönzőkkel nehéz őket a közösségi közlekedésre áttérteni.
- Az egységes jegyrendszer megvalósítása évtizedek óta napirenden van, de a sok különböző szereplő miatt nem tudott megvalósulni, hiszen megkéne állapodni a bevételek elosztásáról.
- Az új megoldások, viszonylatok sok pénzbe kerülhetnek.
- A jelenlegi közösségi közlekedési kapacitás nem elegendő ahhoz, hogy jelentős többletforgalmat kezeljen.
- A buszsávok kialakítása meghosszabbítja az autós menetidőt, ami egyrészt relatíve vonzóbbá teszi a közösségi közlekedést, másrészt az autósok körében várhatóan népszerűtlen lesz.
- A telekocsi most nem egy széles körben bevett ingázási megoldás, kérdés, hogy hogyan lehet rávenni az embereket arra, hogy elfogadják, illetve megbízzanak a sofőrben. Ha viszont elterjed a telekocsi, akkor eltömlítheti a buszsávokat. A telekocsi-jogosultságok ellenőrzését a rendőrségi, illetve útfelügyeleti kameráknak kellene végeznie, de ezek nem a főváros tulajdonában illetve szabályozási hatáskörében vannak.
- A P+R parkolókra elsősorban Budapest határain kívül, a vasútállomásoknál, illetve autópálya-csomópontoknál lenne szükség, erre a fővárosnak kevés ráhatása van.

- ◀ A fővárosi agglomerációs közösségi közlekedésfejlesztést és a MÁV-fejlesztéseket összehangolva kell megszervezni
- ◀ A jegyrendszer kialakításánál a használat mértéke mellett számos igazságossági szempontot figyelembe kell venni (gyerekek, nyugdíjasok, rászorulóok).
- ◀ A P+R parkolóknál fontos megoldani, hogy tényleg csak az ingázók használják, illetve hogy ez a megoldás tényleg olcsóbb legyen, mint a városba beautózni (pl. a bérlettel való kombinálással).
- ◀ A P+R parkolók esetében a szolgáltatás és a biztonság minőségét is javítani kell. Akár valamilyen kis összegű szolgáltatási díj megfizetése is vállalható lenne, ha tiszta, jó kapcsolódási lehetőségű, és őrzött (vagyis biztonságos) P+R -ben lehetne hagyni az autót, kerékpárt. Ha lenne ellenőrzés és szolgáltatási díj, akkor az kizárná, hogy egyesek akár hónapokig ott tárolják az autójukat.
- ◀ Átgondolandó, hogy a taxik milyen megítélés alá kerüljenek.
- ◀ Fontos, hogy lehetőség szerint csökkenjen az átszállások száma.
- ◀ Megfontolandó az otthondolgozás (vállalati mobilitási tervek) támogatása, hiszen ezzel is csökkenhet az ingázók száma.
- ◀ A közösségi közlekedés vonzereje növelhető úgy is, hogy jobb, kényelmesebb buszokat vásárolunk.
- ◀ Fontos eszköz lehet a munkáltatók bevonása a munkavállalók közlekedésének támogatásába, szervezésébe – így a kerékpárosok is kaphatnának támogatást, illetve a vállalat segíthetné a dolgozók közös utazását.
- ◀ A telekocsik ösztönzésénél előbb fell kell mérni, hogy most mennyien utaznak egyedül, illetve mennyien használnak valamilyen telekocsi-megoldást.
- ◀ A telekocsizás vonzereje és az abba vetett bizalom növelhető egy jól működő appal, illetve támogatások, kedvezmények biztosításával.
- ◀ Fontos a tervezett intézkedések lakossági egyeztetése, illetve alapos kommunikációja.

DemNet

KÖZÖSSÉGI
GYŰLÉS

4. JAVASLAT - TÁMOGATOTTSÁG 90%

MÉDIA- ÉS EDUKÁCIÓS KAMPÁNY

JAVASLAT LEÍRÁSA

Médiakampány a klímaváltozásról, és arról, hogy az emberek milyen egyéni és közösségi lépésekkel tehetnek a klímaváltozás ellen. A kampány történhet fővárosi tulajdonú reklámfelületeken, művészek bevonásával. Kiegészülhet továbbá gyerekek edukációjával elméleti és gyakorlati síkon: klímakönyvekkel, klíma-élményparkkal.

ESZKÖZÖK

Egységes kampányelnevezés és szlogen a klímaváltozással kapcsolatos intézkedésekhez, ami a valós helyzetet ábrázolja, de a megoldásokra fókuszál. Felületek: a Főváros rendelkezésére álló reklámfelületek: buszokon, megállóknál, ingyenes napilapokban; közösségi médiában. Klímepark létrehozása pl. az állatkertben, ami interaktív, a tájékoztatásban bemutatja a cselekvési lehetőségeket – a lemondáson túl. A gyerekek elérése megpróbálható az iskolán kívüli programok és táborok, szakkörök útján. Online városi klímálábnyom-kalkuátor létrehozása, tájékoztató brosrák kiküldése, ismert budapesti lakosok bevonása.

+ ELŐNYÖK

- + Népszerűsíti a klímatudatosságot, felkelti az érdeklődést.
- + Növeli a tájékozottságot a témában, ráébreszt, hogy minden cselekedetünknek hatása van.
- + Motiváció forrása lehet az egyéni cselekvéshez, a szemléletváltáshoz.
- + Érezteti, hogy Magyarország is részese a klímaharcnak, hasonlóan más EU tagállamokhoz.

CÉLOK

Az akció célja, hogy az emberekkel megismertesse a klímaváltozást, megértesse velük, hogy mi a tét, milyen változásokra számíthatnak, és hogyan készülhetnek fel ezekre. A gyerekek megszólításával segítünk felkészíteni őket a jövőre, amiben élni fognak. A "megoldás bennünk van" típusú gondolkodás, az egyéni felelősségvállalás erősítése, a környezettudatos életmód vonzóvá tétele.

- HÁTRÁNYOK

- Költséges.
- Erősítheti a klímaszorongást, reményvesztettséget az erre hajlamosakban.
- Egyesek esetleg felháborodnak, mert úgy érzik, hogy rájuk kényszerítünk valamit, amivel úgysem tudnak mit kezdeni.
- Mások azért háborodnak majd fel, mert nem értenek egyet a javasolt megoldással (pl. kerékpározás ösztönzése.)
- Az emberek közömbössé válhatnak, ha túl sokszor hallanak a klímaváltozásról: megtanulják kizárni, mint a többi reklámot.
- Az iskolai tevékenységekre korlátozott az önkormányzatok hatása.

- ▶ A kampány mentes legyen a pártpolitikától, mert ez mindannyiunk közös ügye – ezt segítheti művészek, ismert emberek bevonása.
- ▶ Fontos, hogy tág célközönséghez szóljunk, ne csak egy-egy réteghez (pl. fiatalok), és ne csak egy-egy alkalommal, hanem folyamatosan legyen jelen a téma.
- ▶ A klímavédelmi reklámokat a jó példák kapcsán ne a legszennyezőbb buszokra tegyük fel.
- ▶ Hatásos lehet, ha a főváros példát mutat abban, hogy milyen a klímatudatos működés.
- ▶ Megfontolandó piaci vállalatok bevonása a klímakommunikációba, pl. a CSR programok keretén belül.
- ▶ Civil szervezetek is bevonhatók a népszerűsítésbe, pl. tarthatnak szakértői előadásokat, lakossági fórumokat.
- ▶ A kampány része lehet az, hogy a Főváros rendszeres tájékoztatást ad arról, hogy hogy áll a klímavédelmi intézkedések végrehajtása.
- ▶ A kampányt segítheti egy viselkedéskutató, aki meg tudja mondani, hogy milyen módon lehet elérni, hogy az emberek viselkedése megváltozzon.
- ▶ A diákokat és szülőket, pedagógusokat be lehet vonni pl. a faültetési programokba

DemNet

KÖZÖSSÉGI
GYŰLÉS

5. JAVASLAT - TÁMOGATOTTSÁG 90%

JÖVŐ UTCÁI

JAVASLAT LEÍRÁSA

Klíma barát kísérleti utcák létrehozása a jövő városának bemutatására.

ESZKÖZÖK

Zöldítés (fák, zöldtetők, zöldfalak, zöldbuszmegállók), a köztér újraelosztása a környezetbarát közlekedési formák előnyben részesítésével, újfajta vízvezetési, -tárolási és útburkolat-megoldások, árnyékolási, utcahűtési megoldások, egybefüggő vízfelületek, napelemek alkalmazása, szelektív hulladékgyűjtés, természetbarát és energiatakarékos közvilágítás, közösségi kertek, rakodás megoldása, okoseszközök beépítése, appok használata, köztéri napelemes telefontöltési lehetőség, padok, közösségi terek.

+ ELŐNYÖK

- + Lakók életminősége javul, kevesebb zaj, jobb levegő.
- + Mikroklima javulása – hűvösebb utcák, enyhül a városi hőszigetetés.
- + Jobb közlekedésbiztonság.
- + Jobb csapadékgazdálkodás.
- + Ingatlanok értéknövekedése.
- + Növekvő zöldfelület.
- + Jobb gyalogos és kerékpáros infrastruktúra.
- + Jobb közösségi szellem.
- + Kézzelfogható, gyakorlati bemutatása a jövő irányainak – ha jól sikerülnek, akkor pozitív példák, amelyek növelik a megoldások társadalmi támogatottságát.
- + A kísérletek által a hibák, tévutak, működésképtelen megoldások kiküszöbölése, illetve annak megismerése, hogy a lakosság hogyan reagál a változásokra.

CÉLOK

A Budapesten a jövőben kívánatos életmódbeli, környezeti, energiafogyasztási és közlekedési viszonyok kézzelfoghatóvá, megismerhetővé tétele a város lakói számára. Ez különféle utcatípusokon valósítandó meg: kisebb utcák, nagyobb utak, külvárosi, belvárosi, lakótelepi, kertvárosi utcákban. Egyúttal cél egyes lehetséges városépítészeti, szervezési és technológiai megoldások tesztelése, kísérletezés. Az utcák közösségi tér funkciójának erősítése.

- HÁTRÁNYOK

- Várhatóan kevesebb parkoló autónak lesz hely, ami az autóhasználók részéről ellenálláshoz vezethet. A nagyforgalmú utakon a forgalomcsillapítás szélesebb körben is kiválthat ellenállást.
- Idővel a jobb életminőség megemeli az bérleti díjakat, ami a lakásbérlők számára hátrányos.
- A kísérleti utcák fenntartása várhatóan költséges lesz, és erről hosszútávon önkormányzati forrásból gondoskodni kell, hogy működjön a kísérlet. Ha nincs biztosítva a megfelelő fenntartás, akkor fennáll a veszélye, hogy ezt nem a megvalósítás, hanem a koncepció hibájának tekintik majd az emberek.
- A jobb körülmények, forgalomcsillapított utcák nagyobb gyalogosforgalomhoz vezetnek, ami éjszakai zajjal, illetve többletszemét-termeléssel járhat.

EGYÉB MEGOLDÁSOK

- ▶ Az utcák tervezésébe be kell vonni a helyi lakosságot, környékbeli iskolákat, utcaszintű döntéshozatali fórumok létrejöttét segítve, látványtervekkel előkészítve a beruházásokat.
- ▶ Az egyes utcák lehetnek tematikusak is (gyerekbarát, sportos, idősbárát, vendéglátó, stb.)
- ▶ Fontos a beruházások erőteljes kommunikációja mind a tervezési, mind a megvalósítási fázisban.
- ▶ A kísérlet működése során aktívan gyűjteni kell az utcák használói, illetve a lakók visszajelzéseit valamint a változtatások valós hatását mutató mérési adatokat (pl. hőmérséklet, csapadék-hasznosítás, levegőminőség), és ezeket rendszeresen kiértékelni egy előre meghatározott kritériumrendszer alapján. Fontos, hogy előre tudjuk, mikor tekintjük sikeresnek a kísérletet.
- ▶ Megfontolható az utca társasházaitól valamennyi anyagi támogatás igénylése, ezzel erősítve a szerepvállalásukat a projektben, egyfajta tulajdonosi szemléletet kialakítandó. A teszt utcák létrehozása összekapcsolható a helyi társasházi épületenergetikai felújításokkal, belső udvarok zöldítésével.
- ▶ A működtetés során érdemes rendszeres kapcsolatot tartani a lakókkal, bevonni őket az üzemeltetésbe, esetleg egy erre létrehozott szervezet, egyesület keretében.
- ▶ Meg kell vizsgálni klímabarát technológiák fejlesztésén dolgozó, illetve a fenntarthatósági szempontok érvényesítésében és a társadalmi felelősségvállalásban szerepet vállalni kívánó vállalati szponzorok bevonásának a lehetőségét.
- ▶ Ha vannak vállalkozások, üzletek az utcában, akkor ők is bevonandóak a közös munkába, mind a tervezésben, mind a működtetésben.

DemNet

BELVÁROSI AUTÓFORGALOM KORLÁTOZÁSA ÉS FORGALOMCSILLAPÍTÁS ÖSZTÖNZÉSE

JAVASLAT LEÍRÁSA

A belvárosi autóforgalom csillapítása forgalomszervezési, infrastruktúrális, árképzési eszközökkel, illetve a személyautót helyettesítő közlekedési módok ösztönzésével.

CÉLOK

A cél, hogy a belvárosban (azaz legalább a Nagykörúton belüli területen) kisebb legyen a zaj, a zsúfoltság és a levegőszennyezés, azért, hogy jobb legyen az ott lakók életminősége, és így ne kelljen az embereknek az agglomerációba menekülni. Ehhez egyrészt korlátozni kell az autós közlekedés lehetőségeit, másrészt biztosítani kell alternatív közlekedési lehetőségeket (közösségi közlekedés, kerékpározás, közösségi autó stb.).

ESZKÖZÖK

Forgalomszervezési megoldások (pl. egyirányúsítás, átmenő forgalom akadályozása), buszsávok és kerékpárutak, parkolás átalakítása, útpálya szűkítése. Kerékpártároló-helyek és közösségi autók biztosítása, speciális zónák kialakítása, ahova a nem helyben lakók csak díjfizetés ellenében hajthatnak be.

+ ELŐNYÖK

- + Zaj- és szennyezéscsökkenéssel járna, ami javítja a lakók egészségi állapotát, és élhetőbbé teszi a várost.
- + A forgalom mérséklése, és a parkolás korlátozása nyomán közterületeket szabadíthatunk fel egyéb funkciókra (játsszótérek, vendéglátóhelyek, kereskedelem, zöldfelületek, pihenés). Ez javítaná a lakóközösségek összetartását, és a gyerekek újra szabadon játszhatnának az utcán.
- + Igazságosabb lesz a közterületek elosztása, hiszen az autók aránytalanul sok helyet foglalnak el az utcán ahhoz képest, hogy a belvárosi lakók túlnyomó része most sem használ autót.
- + Gyorsabbak lehetnének a buszok, trolis.
- + Biztonságosabb lenne kerékpárral közlekedni: többen váltanának.
- + Fix helyes közösségi autókka radikálisan csökkenthető a parkolás helyigénye - az alkalmi autóhasználóknak nem kellene lemondani az autózásról, de a helyet nem foglalják a ritkán használt autók.
- + Több zöldfelülettel csökkenthető a városi hőszigetetés, és javítható a csapadékelvezetés.
- + A kerékpáros, gyalogos közlekedés olcsóbb, és egészségesebb, mint az autózás.
- + Egy behajtási díj többletforrásokat teremthet a környezetbarát közlekedés fejlesztésére.

- HÁTRÁNYOK

- A belvárosban élő, de autóval munkába járók számára kényelmetlen lehet a változás.
- Parkolóhelyek megszüntetése konfliktust jelent.
- A közösségi autót rendszer bevezetése költséges és hosszadalmas, illetve időbe telik, amíg az emberek átállnak.
- A belváros kevésbé lesz elérhető azoknak, akik mindenhova kocsival járnak - így megváltozhat a belvárosi üzletek, irodák közönsége.
- A kényszerűen autót használók (idősök, fogyatékkal élők, kisgyermekes családok) mozgásteret csökkenhet.
- Még nagyobb lesz a tömeg a buszokon, villamosokon.
- Romlik az olcsó bevásárlóközpontok elérhetősége.
- Egy behajtási díj valószínűleg népszerűtlen lenne.

- ▶ Fontos a fokozatosság, hiszen a lakóknak idő kell az átállásra - de egyes esetekben radikális változtatásra lesz szükség.
- ▶ Fontos az alapos tájékoztatás - az eredmények bemutatása forgalmi, illetve levegőtisztasági adatokkal.
- ▶ Fontos, hogy a kerékpárutak összefüggő hálózatot alkossanak.
- ▶ A mérsékeltebb autóhasználat miatti csökkent üzletelés kompenzálható a házhozszállítás feltételeinek javításával, pl. több rakodóhely biztosításával, illetve az időseknek közösségi bevásárlás megszervezésével.
- ▶ A parkolási és behajtási díjak/szabályok megállapításánál figyelembe vehető az, hogy egy adott jármű mennyire szennyező.
- ▶ Bár az érdeksérelem elkerülhetetlen, a nemzetközi tapasztalat azt mutatja, hogy a kezdeti ellenkezést követően sok támogatója lesz a forgalomcsillapításnak - nem jellemző, hogy visszacsinálnák az ilyen intézkedéseket.

DemNet

KÖZÖSSÉGI
GYŰLÉS

CSAPADÉKVÍZ-HASZNOSÍTÁS ÉS -VISSZATARTÁS ÖSZTÖNZÉSE

JAVASLAT LEÍRÁSA

A lakóépületekre és környezetükre hulló csapadékvíz hasznosítása, visszatartása, elszivárogtatása és a lefolyási sebesség csökkentése a helyi adottságoknak megfelelően.

ESZKÖZÖK

A főváros szakértői támogatása társasházaknak az adottságaiknak megfelelő lehetőségek és műszaki megoldások kiválasztásában. A csapadékvíz-hasznosítást, -visszatartást támogató önkormányzati pályázatok indítása, beleértve a zöld tetők támogatását és a csapadékvizet közvetlenül befolyásoló megoldásokat (pl. puffer tartályok, vízáteresztő burkolatok, stb.) is. A különböző tipikus beépítettségi zónákban pilot projektek megvalósítása, melyeken bemutatathatók és tesztelhetők az eltérő műszaki megoldások.

+ ELŐNYÖK

- + Elsősorban a tetőkre és hasonló burkolt felületekre hulló csapadékvíz hasznosításával „szürke víz” nyerhető, amely bizonyos tevékenységeknél (pl. locsolás, közös területek takarítása, WC öblítés, öntözés, szőkőkút, stb.) kiválthatja a jelenleg kizárólagosan használt ivóvizet, vagyis abban megtakarítást eredményez. A víztakarékosság új építésnél könnyebben megoldható és a környezetre gyakorolt kedvező hatás mellett még érték növelő is lehet.
- + A visszatartott csapadékvíz a zöldítés előfeltétele és elengedhetetlen kísérője, amely élhetőbbé teszi a lakókörnyezetet a mikroklíma javításával és nagyobb léptékben csökkentheti a városi hősziget jelenséget.
- + A visszatartott vagy lassított csapadékvíz tehermentesíti az egyesített rendszerű csatornahálózatot, csökkentve a szennyvízelvezetés és -kezelés üzemeltetési költségeit és környezetterhelését.

CÉLOK

Ezzel csökkenteni lehet az egyesített csatornarendszerre nehezedő terhelést, mérsékelni a villámárvizek veszélyét, ivóvizet lehet megtakarítani, valamint javítani lehet a helyi mikroklímát.

- HÁTRÁNYOK

- Bármilyen formája pénzbe kerül, hacsak nem 100%-os finanszírozású a pályázat.
- Az eseti megtérülés nehezen számítható ki, mivel a hasznoknak csak egy része jelentkezik az adott ingatlannál (pl. vízdíj csökkenés), jelentős hányaduk máshol (pl. elöntési károk ritkulása lefolyási irányban), vagy egyenesen települési léptéken értelmezhető (csatornahálózat és szennyvíztisztítás költségeinek csökkenése, hőszigetelés csökkenése).
- Az elérni kívánt funkciótól függő helyigénye van, melynek biztosítása nem triviális, különösen a belvárosban (ingatlanon belül sem, illetve közterület nem használható fel magántulajdonú ingatlanál). A tárolótartályoknak jelentős súlya van, melyet nem minden földem bír ki. A pincék jellemzően magántulajdonúak a társasházakban is, így oda közös célú létesítményeket nehézkes elhelyezni. A „szürke víz” hálózat meglévő épületekben általában nehezen és drágán kialakítható.

- + A csapadékvíz-hasznosítás kiépítése a kertvárosokban olcsóbb és egyszerűbb, mint a csatornahálózat fejlesztése, ezért ott el kell kezdeni a lakosság ösztönzését. A belvárosi sűrű beépítés és helyhiány miatt specializált megoldások szükségesek (pl. pincékben elhelyezett ciszternák), de a magas épületek új lehetőségeket is nyújthatnak (pl. a tetőről lefolyó víz energiájának hasznosítása).
- + Közterületen időszakosan előntött területek kialakításával (pl. sportpályák, egyéb gyepes felület) lehet a hirtelen lezúduló csapadékvizet tárolni, ill. elszikkasztani. A csapadékvíz-visszatartás kedvezően csökkenti a felszíni lefolyást és az abból eredő károkat, és emeli a talajvízszintet.
- + A látható módon kivitelezett csapadékvíz-hasznosítás növeli a klímatudatosságot.
- Ösztönző és tájékoztató rendszer szükséges, mivel a csapadékvíz elvezetéséért közvetlenül senki sem fizet díjat, ezeknek a megoldásoknak az alkalmazása viszont odafigyelést és anyagi forrásokat igényel. A belvárosi lakosság nem ismeri a csapadékvíz további sorsát és az ebből adódó önkormányzati költségeket.
- A csapadékvíz elszikkasztása megváltoztatja a talajvízszintet, így egyes helyeken az épületek megrongálódhatnak.

EGYÉB MEGOLDÁSOK

- ◀ Utakat ne áldozunk fel ezért.
- ◀ A helyhiány miatt össze kell hangolni egyéb programokkal, pl. zöldítéssel (tetőn, talajszinten), napelemek telepítésével (mint alternatív tetőhasznosítás).
- ◀ Csapadékvíz-gazdálkodás: feladat- és hatáskörök kérdése
- ◀ Önkormányzati segítség szükséges a társasházi közösségeken belül a kezdeményezések életben tartására, valamint meg kell vizsgálni a több házra kiterjedő esővízközösségek létrehozásának lehetőségeit (begyűjtés és tárolás elosztása a lehetőségek szerint, közös hasznosítás), valamint a közterületek átalakításával történő összehangolást (pl. közterületi park öntözése a környező házak tetővizeivel).
- ◀ Tetőterek eladása helyett víztározók létesítésének ösztönzése.
- ◀ Új építésnél a csapadékvíz hasznosításának megkövetelése.
- ◀ Utak felújítása és építése esetén elő kell írni a csapadékvíz visszatartását és elszikkasztását (ahol lehetséges).

DemNet

KLÍMAKÁROSÍTÓ PROJEKTEK LEÁLLÍTÁSA, PROJEKTEK ENGEDÉLYEZÉSÉBEN

A KLÍMAVÉDELEM SZEMPONTJAINAK ÉRVÉNYESÍTÉSE

JAVASLAT LEÍRÁSA

Az összes környezeti és klímavédelmi szempontból káros, helytelen projekt azonnali leállítása és azok felülvizsgálatára független, szakértői szervezet létrehozása. A projektek engedélyezése során külön vizsgálják annak klímavédelmi, kibocsátási hatásait, és ezeket az engedélyezés során érvényesítsék. Fontos, hogy a klímavédő szabályozás erőteljes bevezetése legyen kiszámítható és igazságos, ne sértse a demokratikus eljárást és az alapjogokat.

CÉLOK

A beruházások lehetőleg ne vezessenek a kibocsátások további növekedéséhez, legyen szó akár a közlekedésről, az épületfűtésről, a zöldfelületekről vagy bármilyen más projektről.

ESZKÖZÖK

Beruházások szakértői felülvizsgálata, ellenőrzés, engedélyek visszavonása vagy módosítása. Tervezett beruházási projektek klímavédelmi szempontból történő értékelése engedélyezés előtt.

+ ELŐNYÖK

- + A klímavédelmi szempontú beruházáskontrollal a klímatudatosság nem csak a „zöld” intézkedésekben jelenik meg, hanem minden beruházásban.
- + Nemcsak csökkentjük a kibocsátásokat, hanem megelőzzük a keletkezésüket.
- + A klímavészhelyzet kivételes intézkedéseket követel meg.
- + Elindítja a szemléletváltást, behozza a korszerű gondolkodást.
- + Az erősebb ellenőrzés forrásigénye nem olyan nagy.
- + Megelőzzük a későbbi károkat egy újfajta szabályozással.
- + Az erősebb kontroll csökkenti a korrupciót.
- + Élhetőbb környezet jönne létre, nem valósulnak meg káros és helytelen projektek.

- HÁTRÁNYOK

- Hosszabb lesz az engedélyezés, nő a bürokrácia
- A fővárosnak nincs minden Budapesten zajló projekt fölött hatásköre.
- Valamennyire szinte minden beruházás káros a környezetre. Nem egyértelmű, hogy mit tekintünk „káros”-nak.
- A beruházások munkahelyeket teremtenek, ha ezek nem valósulnak meg környezeti megfontolások miatt, az elégedetlenséget szülhet.
- Hogyan lehet hiteles, tényleg független szakértői szervezetet létrehozni? Hogyan lehet ezt a függetlenséget megőrizni? Mi lesz a szakértői szervezet felhatalmazása, és kitől kapja azt?
- A jogbiztonságot sértheti már jóváhagyott és elindított projektek leállítása.
- Ha leállítunk egy projektet, az befejezetlen torzó maradhat.

EGYÉB MEGOLDÁSOK

- ▶ Ki kell alakítani egy komplex vizsgálati rendszert, amely képes felmérni és számszerűsíteni egy projekt éghajlatra gyakorolt hatásait, és az eredmény alapján mérlegelni.
- ▶ A szakértői szervezet függetlenségét biztosíthatja a szakértők rotációja és az adott projektre való véletlenszerű kiválasztása, a független anyagi háttér, valamint állampolgári és civil részvétel, esetleg külföldi szakértők bevonása.
- ▶ Az engedélyezés költségét a beruházónak kell állnia.
- ▶ Az engedélyezés/felülvizsgálat elfogadottsága növelhető azzal, hogy növeljük a társadalom klímatudatosságát
- ▶ Fontos a társadalmi igazságosság, az, hogy egy esetleg leállított projekt dolgozói találjanak másik munkahelyet.

DemNet

VISSZAJELZÉSEK

EREDMÉNYEK, AMIKET A SZÁMOK MUTATNAK

Fontosnak tartottuk, hogy a közösségi gyűlés módszertanának működőképességéről, illetve a szervezéssel-lebonyolítással kapcsolatos kérdésekről maguktól az érintettektől, a gyűlés tagjaitól is visszajelzéseket kapjunk. Éppen ezért a gyűlés előtt, majd a gyűlés zárása után egy-egy rövid kérdőív kitöltésére kértük a gyűlés tagjait. A kérdőív kitöltése önkéntes alapon történt, a válaszokat anonim formában rögzítettük.

A kérdőívek elemzésének egyik legfontosabb megállapítása az volt, hogy a közösségi gyűlés módszere valóban alkalmas arra, hogy a gyűlés tagjai saját bevallásuk szerint is elmélyüljenek az adott témában, és ezáltal megalapozott döntéseket tudjanak hozni.

A kérdőívekből ugyanis az derült ki, hogy míg a gyűlés előtt a résztvevők egy tízfokú skálán átlagosan 5,6 pontra értékelték saját tájékozottságukat a klímavédelem kérdésében, ez az érzetük a gyűlés végére 7,9 pontra módosult. Ugyanez mondható el a résztvevők tájékozottságát illetően a főváros klí-

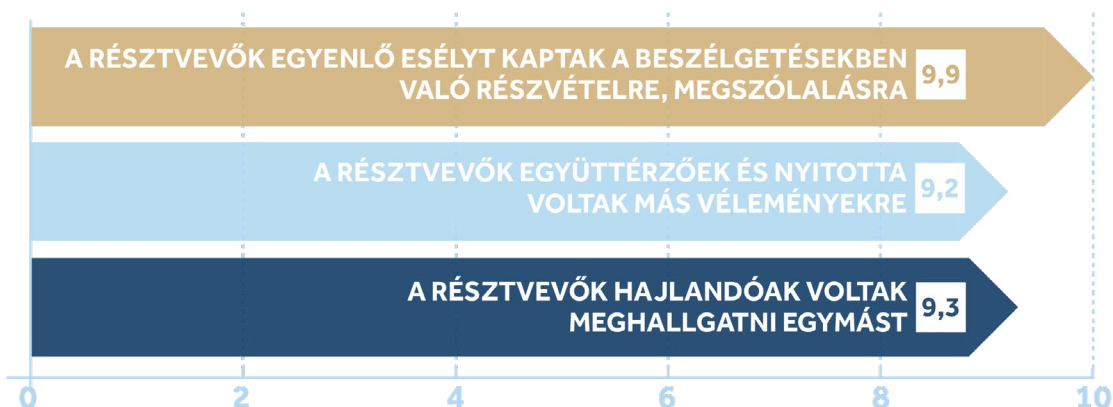
mastratégiájának alakulásáról (előtte: 3,4 pont, utána: 6,6 pont), illetve a klímavész helyzet mibenlétéről is (előtte: 4,1 pont, utána: 6,6 pont).

A résztvevők úgy érezték, hogy teljes körűen megismerhették a témát a gyűlésen elhangzó előadások, illetve a kapott információk segítségével. Ezt mutatja az, hogy a szükséges információkhoz való hozzáférést vizsgáló kérdés esetében magasfokú egyetértés alakult ki (8,0 pontos átlag a tízfokú skálán).

A közösségi gyűlés szervezésének menetével való elégedettségüket a kérdőívre válaszolók egy szintén tízfokú skálán átlagosan 9,2 pontra, a facilitátorok munkáját 9,6 pontra, míg a közösségi gyűlés során a szervezők kommunikációját pedig 9,7 pontra értékelték.

Az eredmények visszaigazolták azt a feltételezést is, hogy a módszer alkalmas az emberek közötti párbeszéd minőségi javítására, és növeli az egymás iránti bizalmat is.

MENNYIRE ÉRT EGYET A KÖVETKEZŐ ÁLLÍTÁSOKKAL: (1-10)

A kérdőívre adott válaszokból kiderült még továbbá, hogy kifejezetten magas, egy tízfokú skálán 8,7 pontos az elfogadottsága a végső javaslatcsomagnak is. Ez is bizonyítja, hogy a megfelelő módszertan alkalmazásával ki lehet alakítani egy konszenzusos véleményt, és a résztvevők érzete is az, hogy a közösen meghozott döntés elfogadható számukra.

EREDMÉNYEK A SZÁMOKON TÚL

Az első hétféje a kérdések és a tanulás jegyében telt. Míg az egyes előadások nem minden része volt ismeretlen a résztvevők számára, egyes adatok nagy meglepetést okoztak a legtöbbszörnek. Észrevehető volt, hogy a helyzet súlya és komolysága nem mindenki számára volt világos korábban.

Miután a résztvevők kérdéseket tettek fel a szakértők felé a témájukkal kapcsolatban, az asztali beszélgetések java azon kettősség körül forgott, hogy mit tehet az egyén és milyen globális változások lehetségesek. Sok asztalnál folyamatos feladat volt visszaterelni a beszélgetést a 'városi keretekbe', hiszen a cél az volt, hogy a város és a város lakók (mint közösség) felelősségét és feladatait tárják fel.

Az eszközök, a facilitátorok, és a folyamat együttes hatásaként sikerült sok résztvevőnél már az első hétféje után is komoly szemlélet- és/vagy attitűdváltást elérni.

A deliberáció hétféjére érezhetővé vált, hogy nagyobb önbizalommal érkeztek a gyűlés tagjai, komfortosabban érezték magukat mint az első szombaton. Mindenki mesélt a saját környezetének az előző hétféjéről, beszámoltak mind optimista, mind pesszimista reakciókról, melyekre a saját válaszaik általában a személyes pozitívizmusuk és kíváncsiságuk volt. A legtöbbször izgatottan és várakozással telve álltak neki annak a hétféjének, aminek feladata a konkrét javaslatok megfogalmazása volt.

Ez alatt a két nap alatt több időt szántunk a résztvevők közötti kapcsolódásra, mélyebb beszélgetésekre, amelyeknek jókora értékük van egy részvétel alapú folyamatban.

A hétféje lezárultával a jelenlévők arról számoltak be, hogy rengeteget tanultak nemcsak a klímaváltozásról, de az együttműködésről is a más véleményen lévő emberekkel. Sokan kiemelték annak a fontosságát, hogy a Fővárosi Önkormányzat nyitott a polgárok felé, kíváncsi volt a véleményükre, és valódi párbeszédre invitálta őket.

A remény és a pozitív hozzáállás voltak az elköszönő kör visszatérő motívumai, és bár a feladat hatalmasága sok mindenkit megérintett, a visszajelzések alapján a résztvevők leginkább erőt kaptak a klímaváltozás okozta nehézségek és életmód- és szemléletbeli váltás kihívásainak kezeléséhez.

A két hétféje alkalmas volt számos sztereotípiára megdöntésére is: a résztvevők tapasztalták, hogy ők maguk és társaik felelősségteljes város lakók, akikkel nyílt, őszinte beszélgetés során és után sok mindent el lehet érni közösen. A sorsközösség átélése is oka volt annak, hogy a legtöbb asztalnál a résztvevők a nap végeztével nem akartak felállni, nem szerették volna befejezni a folyamatot, a beszélgetést, és a közös munkát.

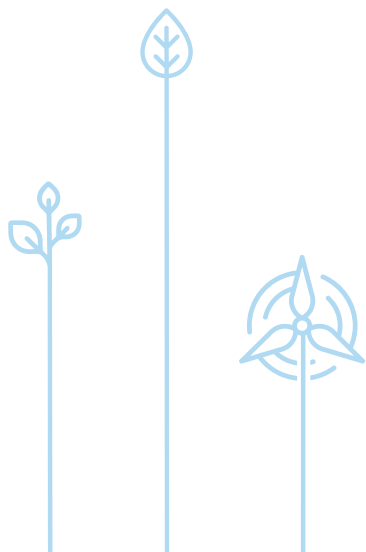

SZERVEZŐI KONKLÚZIÓK

Egy új módszert meghonosítani, elfogadtatni, bizalmat szavazni neki - nem kis feladat. A civil szervezői kör régóta hitt a közösségi gyűlés módszerében, mert talán még soha nem volt ennyire nagy szükség a valódi párbeszédre és együttműködésre az országban mint most. Párbeszédre a polgárok között, és párbeszédre a döntéshozók és a civilek között is.

Az első budapesti közösségi gyűlésből számos tanulságot le lehet és kell vonni, amelyekre a jövőben építkezni tudunk. Hiszen ahogyan a demokráciát magát, úgy annak eszközeit is folyamatosan tanuljuk és gyakoroljuk.

A nehézségek ellenére azonban büszkén állíthatjuk, hogy a közösségi gyűlés jól vizsgázott. A pozitív visszajelzések megerősítettek minket abban, hogy ennek a módszertannak helye van az ország közéletében, és bízunk abban, hogy ez az első hivatalos budapesti közösségi gyűlés csak az első lépés volt ezen az úton.

FÜGGELÉK

COVID-19 INTÉZKEDÉSEK

A közösségi gyűlés szervezési folyamatára és a gyűlés munkamenetére is óriási hatással volt a koronavírus-járvány. A járványhelyzettel kapcsolatban felmerülő kihívások, a kidolgozott megoldások, és a megvalósítás során szerzett tapasztalatok referenciapontokként tudnak szolgálni a jövőben szervezendő hasonló kezdeményezések során.

IDŐPONT

Az eredetileg tavaszra tervezett rendezvényt márciusban, néhány nappal a magyarországi válsághelyzet kihirdetése előtt, még a meghívók postára adását megelőzően elhalasztottuk. A járványügyi fejleményeket folyamatosan figyelve, nyáron indítottuk újra a szervezést, és tűztük ki az új, szeptemberi dátumokat.

COVID-SZCENÁRIÓK

A járványügyi helyzet potenciális változására készülve különböző forgatókönyveket dolgoztunk ki a rendezvény megtartásának módjára. Ezek között olyan is szerepelt, amely alapján a gyűlés teljes egészében élőben kerül megrendezésre, de terv született a teljes rendezvény virtuális lebonyolítására is. A helyzet alakulásának fényében az első hétvége végül személyesen, szabadtéren, a második hétvége pedig ún. "hibrid" formában zajlott: ekkor a hűvösebb, csapadékosabb időjárás miatt a Főpolgármesteri Hivatal épületében dolgoztunk, ahol a kontaktusok minimalizálása érdekében a résztvevők három nagyobb teremben szétosztva foglaltak helyet, az egyes termek között pedig folyamatos videokonferencia-kapcsolat működött, a gyűlés közösségi élményét folyamatosan biztosítva.

COVID-PROTOKOLL

A gyűlés mindkét hétvégéje során szigorú járványügyi óvintézkedéseket tettünk. A gyűlés teljes ideje alatt kötelező volt a maszkhasználat, ezen kívül arcpajzsokat és gumikesztyűket, valamint kézfertőtlenítőt is biztosítottunk a jelenlévőknek. Az önkéntesek minden szünetben felületi fertőtlenítést végeztek a munkaasztalokon, kilincseken és a mellékhelyiségekben, ezen kívül minden beszélő után fertőtlenítették a mikrofonokat is.

ASZTALI ÜLÉSREND

A szervezők eredeti terve szerint napról napra új asztali ülésrendet határoztak volna meg, hogy minden résztvevő a lehető legtöbb társával találkozhatson. Végül a járványhelyzetre való tekintettel, a kontaktusok minimalizálása érdekében a második hétvégén eltértünk az eredeti elképzeléstől, és a résztvevők nem cserélődtek az asztaloknál. Az asztalbeosztások kialakításánál azonban mindkét hétvégén fontos szempont volt, hogy a csoportok demográfiaileg diverzek legyenek.

Kiadja a DemNet Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány

Felelős vezető | Bördös Éva

2020. október

<https://demnet.hu/>

<https://kozossegyules.demnet.hu/>

A DemNet a 2017. évi LXXVI. törvény alapján külföldről támogatott szervezetnek minősül.

DemNet

